

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

1. Ανακρίνω τις πηγές και εντοπίζω τεκμήρια (κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω) για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

- Πώς ντύνονταν; Τι μαθαίνουμε για την εμφάνισή τους;
- Τι έτρωγαν και τι έπιναν;
- Ποια σκεύη, εργαλεία, μουσικά όργανα και έπιπλα χρησιμοποιούσαν;
- Ποιες ήταν οι ασχολίες τους;

2. Συζητώ τις απαντήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.

Διερεύνηση Α: Τι μας λένε οι πηγές 1-4 για το πώς ντύνονταν οι γυναίκες της Αθήνας αυτή την εποχή; Πώς ήταν η κόμμωσή τους;

Πηγή 1: Γραπτό κείμενο

Τεχνίτες με ξεχωριστές ικανότητες σκάλιζαν το μάρμαρο και έφτιαχναν αγάλματα που παρίσταναν κούρους και κόρες.

Οι κούροι εικονίζουν γυμνούς νέους άντρες, με τα χέρια κολλημένα στα πλάγια του σώματος.

Οι κόρες εικονίζουν νεαρές γυναίκες ντυμένες με ελαφριά ρούχα και καλοχτενισμένες.

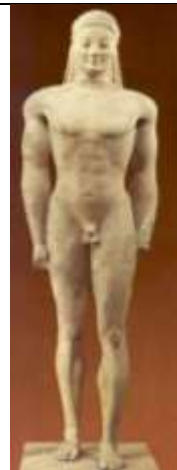
Πηγή: Σχολικό βιβλίο *Ιστορία Δ΄ Δημοτικού*. Στα αρχαία χρόνια, Έκδοση ΟΕΔΒ

Πηγή 2: Φωτογραφία κόρης

Το άγαλμα της κόρης αυτής είναι από την Ακρόπολη της Αθήνας. Φοράει πέπλο πάνω από τον χιτώνα.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα http://en.wikipedia.org/wiki/File:ACMA_67_9_Kore_1.JPG

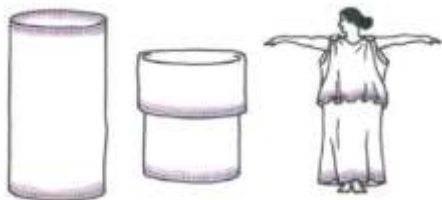

Φωτογραφία κούρου

Το άγαλμα του κούρου αυτού είναι από την Αττική, περιοχή γύρω από την Αθήνα.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα [http://projects.ecfs.org/fieldston272/SlidesFolder/02aeg_greek_roman_hell/02Greekgreek_sculpt_k](http://projects.ecfs.org/fieldston272/SlidesFolder/02aeg_greek_roman_hell/02Greekgreek_sculpt_kouros_vol.jpg)

[ouros_vol.jpg](http://projects.ecfs.org/fieldston272/SlidesFolder/02aeg_greek_roman_hell/02Greekgreek_sculpt_kouros_vol.jpg)

Πηγή 3: Οι αθηναϊκές κόρες, συνήθως φορούσαν ένα δωρικό πέπλο (μάλλινο).

Με το πέρασμα των χρόνων οι αθηναϊκές κόρες άρχισαν να φορούν, συνήθως, τον ιωνικό χιτώνα (λινό) μαζί με ιμάτιο.

Πηγή σκίτσου: Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου του Cambridge http://www.classics.cam.ac.uk/museum/peplos_kore

Πηγή 4: Περιγραφή αναπαράστασης σε λήκυθο (αγγείο για την τοποθέτηση ελαιόλαδου).

Μια γυναίκα κάθεται σε καρέκλα και επεξεργάζεται μαλλί. Φοράει μακρύ χιτώνα και ιμάτιο. Τα μαλλιά της συγκρατούνται από ταινία και σχηματίζουν κότσο (κρωβύλο) στο πίσω μέρος, αφήνοντας δύο παρωτίδες (λεπτές κοτσίδες). Το σκουλαρίκι της έχει σχήμα δίσκου.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα <http://www.scholarsresource.com/browse/work/2144620267>
Πνευματικά δικαιώματα © Museum of Fine Arts, Boston.

Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πιο πάνω πηγές για μερικές από τις ασχολίες των ανθρώπων της Αθήνας;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Διερεύνηση Β: Τι μας λένε οι πηγές 5-9 για το τι έτρωγαν και τι έπιναν οι άνθρωποι της Αθήνας; Ποια σκεύη και εργαλεία χρησιμοποιούσαν;

Πολλοί **καλλιτέχνες ζωγράφιζαν** πάνω στα αγγεία σκηνές από τη μυθολογία και την ιστορία. Κάποιοι καλλιτέχνες ζωγράφιζαν τις σκηνές με μαύρο (μελανό) χρώμα (μελανόμορφος ρυθμός). Κάποιοι άλλοι καλλιτέχνες ζωγράφιζαν με κόκκινο (ερυθρό) χρώμα (ερυθρόμορφος ρυθμός).

Πηγή 5: Αναπαράσταση πολεμιστών που ξεκουράζονται σε μελανόμορφο αγγείο.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα <http://classconnection.s3.amazonaws.com/1503/fl/ashcards/656437/jpg/archaic-amphora.jpg>

Πηγή 6: Αναπαράσταση μύθου σε ερυθρόμορφο αγγείο.

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/63.11.6>

Πηγή 7: Αναπαράσταση μαζέματος ελιών σε μελανόμορφο αγγείο.

Πηγή: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου <http://www.britishmuseum.org>

Πηγή 8: Αναπαράσταση σε μελανόμορφο αγγείο.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου <http://www.britishmuseum.org>

Πηγή 9: Αναπαραστάσεις σε λαιμό ερυθρόμορφου αγγείου

Εικονίζεται σκηνή στην εξοχή της Αττικής, με ένα βοσκό που βόσκει δύο αγελάδες, λαγό και λύκο.

Πηγή φωτογραφιών: Ιστοσελίδα http://www.metmuseum.org/Collections/search-the-collections/130014049?rpp=20&pq=1&mdkey=20130303&ft=* &what=Vessels&who=Brvqos+Painter&pos=1

Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πιο πάνω πηγές για μερικές από τις ασχολίες των ανθρώπων της Αθήνας;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Διερεύνηση Γ: Τι μας λένε οι πηγές 10-12 για μερικές από τις ασχολίες των γυναικών της Αθήνας; Έκαναν όλες τις ίδιες εργασίες;

Πηγή 10: Κείμενο από ιστοσελίδα Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Η αποστολή της καλής γυναίκας, της δέσποινας, ήταν να φυλάει τον οίκο (σπίτι) και με τη βοήθεια των δούλων της να φροντίζει όλα να λειτουργούν αποτελεσματικά. Επίσης, αποστολή της ήταν να αποκτά παιδιά – κυρίως αρσενικά.

Οι κοπέλες παντρεύονταν, σε πολύ νεαρή ηλικία, άνδρες που είχαν επιλέξει οι πατέρες τους. Ο σύζυγος έπαιρνε προίκα, την οποία διαχειριζόταν ο ίδιος.

Οι δέσποινες περνούσαν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τους στον **γυναικωνίτη**, συνήθως στον πάνω όροφο του σπιτιού, **γνέθοντας, πλέκοντας ή υφαίνοντας στον αργαλειό**. Αυτές ήταν και οι **μόνες εργασίες** με τις οποίες θεωρούνταν ότι έπρεπε να ασχολούνται οι γυναίκες αριστοκρατικής καταγωγής. Οι μόνες έξοδοί των γυναικών αυτών σε δημόσια θέα ήταν σε μεγάλες θρησκευτικές γιορτές, σε γαμήλιες τελετές, γιορτές συγγενών και κηδείες.

Οι γυναίκες στην αρχαία Αθήνα δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή δεν είχαν δικαίωμα ψήφου. Δεν υπήρχε εκπαίδευση – ό,τι μάθαιναν ήταν από συγγενείς και άλλες γυναίκες του περιβάλλοντός τους.

Πηγή κειμένου: Διασκευή γραπτού κειμένου από Ιστοσελίδα Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης:
<http://www.cycladic.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=resource&cresrc=826&cnode=55&clang=0>

Πηγή 11: Κείμενο από ιστοσελίδα Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Οι δούλες, οι γυναίκες-μέτοικοι¹ αλλά και οι πιο ταπεινής καταγωγής Αθηναίες απολάμβαναν μεγαλύτερη ελευθερία, καθώς έβγαιναν για εξωτερικές δουλειές, όπως **ψώνια και μεταφορά νερού**, μπορούσαν να **πωλούν και να αγοράζουν προϊόντα** (μικροεμπόριο) ή και να εργαστούν ως **τροφοί**, δηλαδή να φροντίζουν παιδιά.

Πηγή κειμένου: Διασκευή από Ιστοσελίδα Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης:
<http://www.cycladic.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=resource&cresrc=826&cnode=55&clang=0>

Πηγή 12: Αναπαράσταση αγγείου

Πηγή φωτογραφίας μελανόμορφου αγγείου: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου
http://www.britishmuseum.org/research/search_the_collection_database/search_object_image.aspx

Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πηγές για τις ασχολίες των αντρών;

¹ **Μέτοικος** ήταν ο άνθρωπος που κατοικούσε σε μια πόλη-κράτος, αλλά δεν καταγόταν από αυτήν.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Διερεύνηση Δ: Τι μας λένε οι πηγές 13-17 για τις ασχολίες των ανθρώπων της Αθήνας;

Πηγή 13: Γραπτό κείμενο από σχολικό βιβλίο

Έμποροι μετέφεραν και πουλούσαν προϊόντα από όλα τα μέρη της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου. Η ανάγκη για αποθήκευση και μεταφορά του κρασιού και του λαδιού οδήγησε τους αγγειοπλάστες στο να φτιάξουν καλύτερα, πιο ανθεκτικά αγγεία.

Πηγή: Σχολικό βιβλίο Ιστορία Δ' Δημοτικού. Στα αρχαία χρόνια, Έκδοση ΟΕΔΒ

Πηγή 14: Γραπτό κείμενο από σχολικό βιβλίο

Αυτή την περίοδο **ποητές** έγραφαν ποίηση για να διδάξουν πράγματα στους άλλους ανθρώπους. Δημιουργούσαν ποιήματα τα οποία απαγγέλλαν με τη συνοδεία λύρας – αυτή η ποίηση ονομάζεται λυρική ποίηση. Τα ποιήματα αυτά ήταν μικρά και μιλούσαν για τα καθημερινά προβλήματα, τις χαρές και τις λύπες των ανθρώπων.

Κάποιοι άνθρωποι άρχισαν να ασχολούνται με θέματα που δεν μπορούσαν οι ίδιοι να εξηγήσουν. Προσπαθούσαν κυρίως να καταλάβουν πώς έγινε ο κόσμος. Αυτοί ήταν οι **φιλόσοφοι**. Κάποιοι άλλοι άνθρωποι αποφάσισαν να γράφουν όλα όσα έγιναν στο παρελθόν, για να τα θυμούνται – αυτοί ήταν οι πρώτοι **ιστορικοί**.

Πηγή: Σχολικό βιβλίο Ιστορία Δ' Δημοτικού. Στα αρχαία χρόνια, Έκδοση ΟΕΔΒ

Πηγή 15: Περιγραφή αναπαράστασης σε πινάκιο

Στο πινάκιο εικονίζεται ένας τοξότης με σκυθική στολή, σκούφο, σάλπιγγα και φορβεία (οι ιμάντες-λουριά που συγκρατούσαν τη σάλπιγγα). Οι άνθρωποι αυτοί χρησιμοποιούνταν στην Αθήνα ως όργανα αποκατάστασης της τάξης (κάτι σαν αστυνομικοί) γύρω στα μέσα της Αρχαϊκής Εποχής.

Πηγή κειμένου και φωτογραφίας: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου http://www.britishmuseum.org/images/ps038456_m.jpg

Πηγή 16: Εικόνα της Ακρόπολης της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή με τους δύο ναούς της θεάς Αθηνάς.

Πηγή εικόνας: Ιστοσελίδα <http://ancientathens3d.com/archaicacropolis.htm>

Πηγή 17: Απόσπασμα από κείμενο ιστοσελίδας

«Πιστεύεται πως η Αθήνα διέθετε το μεγαλύτερο πληθυσμό δούλων, που πρέπει να άγγιζε τους 80.000 κατά την Αρχαϊκή Εποχή, δηλαδή περίπου τρεις με τέσσερις δούλους κατά μέσο όρο ανά σπιτικό.»

Πηγή κειμένου: Ιστοσελίδα: el.wikipedia.org/.../Δουλεία_στην_αρχαία_Ελλάδα

Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πιο πάνω πηγές για τις ασχολίες των δούλων στην Αθήνα;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Διερεύνηση Ε:

Τι μας λένε οι πηγές 18-19 για το πώς περνούσαν τη μέρα τους τα παιδιά στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής;

Τι μαθαίνουμε από τις ίδιες πηγές για τα εργαλεία, τα μουσικά όργανα και τα έπιπλα των ανθρώπων της Αθήνας την Αρχαϊκή Εποχή;

Πηγή 18 α:

Αναπαράσταση

σκηνών από σχολείο στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής σε ερυθρόμορφη κύλικα (ποτήρι για κρασί)²

Πηγή 18 β: Γραπτή ερμηνεία της αναπαράστασης

Τα αγόρια διδάσκονται από τους δασκάλους τους ποίηση και μουσική. Ο ένας δάσκαλος κρατά ένα ειλητό (είδος τετραδίου) μπροστά σε μαθητή του, πίσω από τον οποίο φαίνεται ο παιδαγωγός του, κρατώντας βακτηρία (ραβδί, μπαστούνι). Αριστερά, άλλος δάσκαλος διδάσκει σε μαθητή να παίζει λύρα. Πίσω, στερεωμένα ψηλά φαίνονται δύο κύλικες, δυο λύρες, μια αυλοθήκη και ένα κιβώτιο ίσως με κυλίνδρους.

² Πηγή κειμένων και φωτογραφιών 18 α, 18β, 18γ, 18δ: Ιστοσελίδα Μουσικής και Παιδείας <http://www.mousikorama.gr/musical-instruments/the-music-in-greece/archaic-era/127-the-music-in-greece.html>

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Πηγή 18 γ:

Αναπαράσταση

σκηνών από σχολείο στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής σε ερυθρόμορφη κύλικα (ποτήρι για κρασί)

Πηγή 18 δ: Γραπτή ερμηνεία της αναπαράστασης

Ένας γραμματιστής κρατάει στα χέρια του "γραμματεϊόν" και "στύλον" και διδάσκει γραφή ή διορθώνει με τη γραφίδα του όσα είχε γράψει ο μαθητής. Αριστερά, ένας αυλοδιδάσκαλος διδάσκει τραγούδι σε μαθητή, παίζοντας διπλό αυλό.

Πηγή 19: Γραπτό κείμενο

Σώζονται ερυθρόμορφα αγγεία από την Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής που δείχνουν παιδιά να παίζουν. Τα παιδιά παίζουν με στεφάνια, με κλουβιά πουλιών και με μικρά άρματα, ενώ τα κορίτσια κάνουν τραμπάλα.

Πηγή: Διασκευή από παράθεμα 2 σχολικού βιβλίου Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια, Αθήνα: ΟΕΔΒ, σ. 29

Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πηγές 18-19 για το πώς περνούσαν τα **κορίτσια** τη μέρα τους;

Σε ποια άλλα ερωτήματα του σημερινού μας μαθήματος μπορούν να δώσουν τεκμήρια οι Πηγές 18-19;

Παρατηρώ πολύ γρήγορα όλες τις Πηγές. Έκαναν όλοι τις ίδιες δουλειές στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής; Σε ποιο συμπέρασμα έχω καταλήξει; Αιτιολογώ την απάντησή μου.